

**FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR**

Foreningens Skrifter.

Foreningen for Kirkegaardskultur har bl. a. udgivet følgende Skrifter, som det anbefales Medlemmerne at købe:

Smaaskrifter:

Nr. 1: Den kgl. Anordning, pr. Stk. Kr. 0,35.

Nr. 2: Ligbrændingens Lovregler, pr. Stk. Kr. 0,35.

Nr. 3: Vedtægt for Landsbykirkegaard, pr. Stk. Kr. 0,25.

Nr. 4: Vejledning til Kortlægning og Protokollering, pr. Stk. Kr. 0,25.

Nr. 5: Begravelsesritual, pr. Stk. Kr. 0,25.

»Vore Kirkegaard«:

Aargang V (28/29) pr. Stk.... Kr. 3,00.

Aargang VI (29/30) pr. Stk.... Kr. 4,00.

Aargang VII (30/31) pr. Stk... Kr. 5,00.

Aargang VIII (31/32) pr. Stk... Kr. 6,00.

Særtryk:

Westrup: »Danske Gravmæler«, pr. Stk. Kr. 3,00.

Kirkegaardsprotokollen
pr. Stk. Kr. 30,00; pr. Par Kr. 55,00.

Medlemmer har 10 pCt. Rabat paa Skrifterne og 5 Kr. i Rabat pr. Protokol.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

29/8 (Aalborg Stiftstid.): Der bør ikke ske noget, der udskyder Kgd.s Nedgørelse (Aalborg).

1/9 (Kbh. Amts Soc.-Dem.): Taarbæk Kgd.s Gravsteder er forbeholdt Sognets Beboere.

— (Djurslands Venstrebl.): Rosmus Kgd. skal udvides.

— (Aalborg Stiftst.): Aalborg Kapel vil blive bygget til Foraaret.

— (Frederiksberg Bladet): Frbg. Galleriet, Kgd. og Krematorium; Interview med Inspektør N. M. Nielsen.

2/9 (Herning Folkebl.): Herning Menighedsraad anlægger en Afdeling for Børnegrave; Købene af Kgd.s-jord er i Orden.

— (Holbæk Amts Avis): Krematoriet i Holbæk er vedtaget. Ligbrændingsforeningen skænker Ovnen og udlåner Restbeløbet paa fordelagtige Vilkaar.

4/9 (Fyns Stiftstid.): Ohlsdorf, — Europas største Kgd.

5/9 (Ekstrabl.): Vestre Kgd. forfalder. Misrøgt af den skønne Kgd.spark. Begravelsesdirektørens mærkelige Sparesystem.

6/9 (Ekstrabl.): Vestre Kgd.s Misrøgt. Mange Klager fra Gravstedejerne.

8/9 (Fr.borg Amts Avis): Kgd.stræerne og Ligkapellet i Gandløse.

10/9 (Aalborg Stiftstid.): Tilgangen til den gl. Kgd. i Aalborg bremses.

12/9 (Ærø Folkebl.): Kgd.styveri paa Ærøskøbing Kgd.

14/9 (Fredericia Avis): Nordre Kgd. Det samlede Menighedsraad i Fredericia har valgt Udvalg til Bestyrelse af Kgd.

15/9 (Kbh. Soc.-Dem.): Ingen Udvidelse af Hareskov Villabys Kgd. foreløbig.

— (Roskilde Avis): Den ny Kgd. i Roskilde, — af Havebrugsk. H. Rønø. (Fortsat 16/9).

17/9 (Horsens Avis): Arkitekt Vitus Bording skal bygge et nyt Lighus paa Klosterkgd. Murermester Carl Christensens Tilbud paa 8800 Kr. er antaget, og Billedhugger Elo udfærdiger Relief over Døgen.

— (Ekstrabl.): Vestre Kgd.s Misrøgt.

20/9 (Randers Dagbl.): Vindblæs Kgd. reguleres af Gartner Pii, Stouby, efter Plan af N. Christensen, Hald.

21/9 (Kbh. Amts Soc.-Dem.): Hareskov Villabys Kgd.s Dræningssystem vil nu blive tilsluttet Hovedkloaken.

22/9 (Do.): Kk. Værløse Kgd. er reguleret af Lærer Petersen.

— (Holbæk Amtstid.): Udvidelse af Nykøbing Kgd. som Nødhjælpsarbejde ved Havearkitekt Johannes Tholle.

26/9 (Nakskov Tid.): Kgd.s Forskønelse. Lærer Frands Hansen har sendt samtlige Menighedsraad i Landet en Pjece, hvori han redegør for det Arbejde, han gennem mange Aar har udført.

28/9 (Holbæk Amtstid.): Har Menighedsraadene Ret til at sløjfe vore gamle Kgd. (af Lars Andersen).

— (Næstved Avis): Skal Næstved have en ny Kgd.? Grundejerne ved den nuværende Kgd. kræver Udvidelserne standset. En Kgd. i Byens Udkant med Plads til Kapel-Krematorium.

3/10 (Herning Folkebl.): Herning Kgd. Det er 60 Aar siden, den blev anlagt.

4/10 (Dannevirke, Haderslev):

Om Ejendomsretten til Gravsteder
har Kirkeministeriet under 26. Septbr. d. A. vedtaget følgende Resolution, der vil gælde for alle sønderjyske Kirkegaard: Bestemmelsen i Lov om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaard m. v. af 30. Juni 1922, § 25, Stk. 7 skal forstaas saaledes, at de Gravsteder, der den 30. Juni 1922 var henlagt til faste Ejendomme, ved indtrædende Ejerskifte paa Ejendommen skilles fra den faste Ejendom

- og forbliver den fratrædende Ejers eller hans Families Raadighed undergivet, indtil Fredningstiden udløber, regnet fra den sidst stedfundne Begravelse i Gravstedet, uden at Retten dertil er erhvervet efter de almindelige herfor fastsatte Regler i Kirkegaardsvedtægten for hvert Sogns Kirkegaard.
- 5/10 (Næstved Tid.): Et Møde om Kgd.sagen i Næstved.
- 6/10 (Holbæk Amts Venstrebl.): Udvidelsen af Kgd. i Nykøbing S.
- 7/10 (Kbh. Amts Avis): Hr. Parcellist Carl Christensen bekoster Forskønnelsesarbejder paa Græsted Kgd.
- (Østsjæll. Avis): Kgd.smuren i Køge.
- 8/10 (Kallborg Avis): Det er tilladt Kallborg at ekspropriere 15,840 m² af Kaalund Klosters Jorder til Udvidelse af Kallborg Kgd.
- (Holbæk Amtstid.): Vore Kgd., af Peter Jensen, Asnæs.
- 10/10 (Næstved Tid.): Da Næstved Kgd. blev indviet 7/12 1821.
- 11/10 (Roskl. Dagbl.): Den ny Kgd. i Roskilde skal indvies Allehelgensdag.
- (Holbæk Amts Avis): Krematoriesagen i Holbæk; Dræning af Assistens Kgd.
- (Sydsj. Venstrebl.): Krematoriet i Næstved. Aabent Brev.
- 15/10 (Fyns Tid.): Kapelkirken paa Østre Kgd. i Svendborg er nu færdig og vil blive indviet ved en Højtid.
- (Roskilde Dagbl.): Ved Licitationen over Hyllige Kgd.sudvidelse blev Arbejdet overdraget Gartner Sv. Lomholt, Roskilde, for 2200 Kr.
- 20/10 (Kbh. Amts Soc.-Dem.): Søllerød Kirkegaard staar nu paany foran en Udvidelse, hvorved der bliver Plads for ikke færre end 16—1700 ny Gravpladser (Enkeltmandsgrave), samtidig anlægges en Forbindelseslinie bagom Præstegaardshaven mellem den ældre og nye Del af Kirkegaarden, som nu omtrentlig vil faa det Omfang, der overhovedet kan blive Tale om.
- Arbejdet har været udbudt i Licitation til Anlægsgartnere, bosiddende i Kommunen. Der indkom 5 Tilbud, saalydende:
- A. Holleris, Grønnersvej 4, Holte: 10,600 Kr.
- Helge Hansen, Trørød: 11,346 Kr.
- P. Skoulund, Vedbæk: 12,820 Kr.
- A. E. Henriksen, Ny Holte: 13,098 Kr.
- A. Ø. Yjord, Ø. Paradisvej: 16,632 Kr.
- Arbejdet er overdraget til A. Holleris og vil snarest blive paabegyndt. Det nye Kirkegaardsareal omfatter ca. 9000 Kvadratmeter.
- (Næstved Tid.): Menighedsraadet gaar mod Planerne om at anlægge en ny Kgd.
- 11/10 (Holstebro Dagblad): Vore Gravskikke.
- 22/10 (Svendborg Avis): Kapel-Kirkens og Østre Kirkegaards Indvielse. En smuk Højtidelighed i det nye Kirkehus.
- 24/10 (Kolding Folkebl.): Kolding smukke, gamle Kirkegaard.
- 25/10 (do.) do. fortsat.
- 23/10 (Fyns Tid.): Hesselager Kgd. skal reguleres.
- 29/10 (Vejle Amts Avis): De gamle Stendiger om Kgd.
- (Kallborg Avis): Erstatningen for Jorden til Kgd. i Kallborg blev fastsat til 14,590 Kr. Sagen appelleres.
- 31/10 (Holbæk Amts Venstrebl.): Asnæs Kgd.
- (do.): Kgd.sindvielse i Svinninge (30/10).
- 1/11 (Loll.-F. Folketid.): Urnehaven til Nykøbing Krematoriet sanktioneret af Kirkeministeriet. Anlæggelsen begyndes straks. Den sekskantede Urnegaard bygges til Foraaret.
- 7/11 (Rosk. Avis): Kirkegaardsindvielsen i Roskilde (6/11).
- 8/11 (Næstved Tid.): Kgd.s Striden i Næstved. Udvalget tilbyder Kgd. 10,000 Kr. i Gave og at bygge 10 nye Beboelsesejendomme.
- 11/11 (Fr.borg Amts Avis): Hillerød Kgd. skal udvides.
- 12/11 (Fr.borg Amts Avis): Kgd. i Høsterkøb.
- 16/11 (Venstre Folkebl.): Korsør Kgd. skal have Indtægt af hver Lig, der lægges ned.
- (Østsjæll. Soc.-Dem.): Licitation paa Kapel-Krematorium i Næstved. Murerarbejdet: Murermestrene Brd. Andersen 24,240 Kr., Murerm. Hendriksen og Hansen 26,561 Kr., Murermestrene Larsen og Søn 27,478 Kr., Murerm. Aagaard og Larsen 23,965 Kr., Murerm. Hermansen 27,488 Kr., Murerm. Storgaard og Mortensen 25,363 Kr.
- 14/11 (Randers Amts Avis): En Nedgang paa Udgifterne til Kgd. i Randers paa 4783 Kr.
- 18/11 (Helsingør Dagbl.): Nu faar Helsingør Krematoriet.
- 21/11 (Kristelig Dagbl.): Kgd.s Ejendomsforhold og Styre, af Havearkitekt Johannes Tholle.
- 19/11 (Middelfart Venstrebl.): Brenderup Kgd. kortlægges.
- 23/11 (Roskilde Tid.): Den ny Kgd.sordning i Roskilde. Der oprettes et Kontor, der besørger alt vedrørende Begravelser, Vedligeholdelser m. v. Overgraveren bliver Kgd.s-Inspektør.
- 25/11 (Vestsjæll. Soc.-Dem.): St. Mikkels Kgd. i Slagelse skal udvides.

- 28/11 (Vejle Amts Folkeblad): Hedensted Kgd. skal udvides.
 — (Skive Venstrebl.): Menighedsraads-mødet. Til Graver instilledes som Nr. 1 Kirkegaardsgraver Tybjerg, København, med 13 Stemmer, som Nr. 2 Gartner Hans Petersen, Skive, med 8 St. og som Nr. 3 Kirkegaards-graver A. Chr. Larsen, Svendborg. Han fik ingen Stemmer.
- 1/12 (Fyns Stiftstid.): Krematoriesagen i Odense foran sin Løsning.
- 2/12 (Herning Avis): Der skal laanes ca. 23,000 Kr. til Kgd.sudvidelsen i Herning.
 — (Helsingør Avis): Rejsegilde paa Høsterkøb Kgd.
 — (do.): Krematoriet paa Helsingør Kgd.
- 3/12 (Fredericia Dagbl.): Har Ullerup Sogns Beboere Ret til fri Gravsted i Fredericia?
- 5/12 (Fyns Stiftst.): Ligbrænding i Odense.
 — (Kall.-borg Avis): Pladsmangelen paa Kirkegaarden i Kall.borg.
- 6/12 (Fyns Stiftst.): En smuk Mindepark for Monumenter i Odense.
 — (Fredericia Soc.-Dem.): Der skal paalignes 5910 Kr. til Assistentens Kgd. og 17,725 Kr. til Nordre Kgd. i Fredericia.
 — (Fyns Stiftst.): Odense Kgd. udvides med 1530 m², og der bevilges 6000 Kr. til Regulering og Bepl. af Areal.
- 7/12 (Østsjæll. Avis): Private Begr.pladser. Kirkeministeriet vil kun i særlige Tilfælde tillade Folk at begrave udenfor Kgd.
- 8/12 (Villab. Bl.): I Gentoftte skal bruges 99,000 Kr. til Kirkegaardene.

AARSBERETNINGER

First joint conference of cemetery and crematoria authorities, holdt i Brighton July 18—21 1932. A. Report. 8°, 82 Sider, udsendt af The crematory Society.

Denne lille Beretning om Kongressen i Brighton rummer meget af Interesse for Kirkegaardsfolk. — ikke mindst Indlægget af Adjunkt O. Övden fra Sverige, den bekendte Forkæmper for Ligbrændings-sagen.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Præsteforeningens Blad Nr. 33: Begravelsessalmer, af Ø. Schlawitz. Nr. 37: Begravelsessalmer m. m. af V. Poulsen. Nr. 38: Begravelsesskikke af Lambert-Jensen. Nr. 40: Begravelsessalmer.

Menighedsraadenes Blad: Nr. 8: Lidt om Ligbrændingsreligionen, af P. Severinsen.

Ignis Nr. 4: bl. a. Malmø Krematorium. Eldbegængelsen i Ryssland. Nr. 5: Sundsvall Krematorium. Intryck och erfarenheter från en studieresa i England m. m.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 7: Vierzehnter Vertretertag des Volksbundes Deutsche Kriegsgräberfürsorge m. m. Nr. 8: Langmack im Geist m. m. Nr. 9: Weihe der deutschen Kriegsgräberstätte, De Ruyter (Belgiens Gräberschmuck an den Totengedenktagen, m. m. Nr. 10: Die deutsche Kriegsgräberstätte, ihr Wesen und ihr Form, af Dr. Fr. Hallbaum m. m.

BOGANMELDELSER

»Efteraarsblomster og Vintergrønt«, praktiske Anvisninger for Haveejere af Havearkitekt Johannes Tholle. Hage & Clausens Forlag. 82 Sider, 60 Bill., 2,50 Kr.

Samme Forfatter har tidligere skrevet »Foraarets Blomster« og »Sommerens Blomster«, med ovennævnte sidste Bog er Aarets Haveflora komplet.

Bogen er rigt illustreret og Materialet omtalt paa en let læselig, til Dels stærkt poetisk præget Maade. Det ligger i Sagens Natur, at denne Bog ikke i særlig Grad kan være nogen Kultur-anvisning grundet paa Aarstiden, den omhandler, derimod i højere Grad beskrivende og vejledende. Forfatteren betoner stærkt, at hver Aarstid har sin Charme, ogsaa Efteraaret og Vintertiden i Haverne, naar tilstrækkeligt Hensyn er taget dertil ved Valg af Plantematerialet, langtfra alle har Øje for visse Arters Skønhedsværdier paa visse Aarstider.

Hr. Havearkitekt Tholles tre Bøger betegner en ny Fremstillingsmaade af Stoffet inden for vor i Forvejen saa rige Havebrugslitteratur, ethvert Forsøg paa at vække Sansen for Blomsterdyrkning og vore Havers Skønhedsværdier maa hilses med Glæde, og vi tvivler ikke om, at Tholles tre Bøger vil vinde Udbredelse, blive læst og gøre den tilsigtede Virkning. (Politiken).

Spliid og Zangenberg: Gamle Præstegaarde, 4°, 159, Aschehoug, Kbh. 1932, Kr. 10,00.

I dette nydelige Værk om de gamle Præstegaarde har Arkitekt Zangenberg givet Teksten, der er sammentrængt foran i Bogen, og Hakon Spliid Tegningerne.

Begge har lagt megen Kærlighed i Opgaven og har skabt en smuk Hyldest til Præstegaardene. De mange Billeder, hver fyldende 1 hel Side angaar alle ældre Præstegaarde, hvoraf en Del nu er ombygget eller forsvundne. Ombygget er f. Eks. Stenløse og Munkebjergby, — nedrevet bl. a. Vistoft, — brændt bl. a. Dybbøl og forlængst opgivet som Præstegaard Randrup. Det er saaledes især en Hymne til det, der var; men det gør naturligvis

ikke Bogen ringere; tværtimod gennemlever mangan Præst og mangt Præste- og Sognebarn i Erindringen Billedet af Præstegaarden og Livet der omkring. Anmelderen nikker yderligere genkendende til flere Motiver fra egne fotografiske Optagelser.

— Et Værk, der er meget at anbefale.

Wilhelm Michel: *Wir heissen euch hoffen!* (Darmstadter Buch- & Kunstverlag), 8°, 1932.

»Wir heissen euch hoffen!« — »I skal haabe« er et Paabud til det tyske Folk om ikke, trods den store kulturelle Krise, som Tyskland i Øjeblikket kæmper med, at tabe Modet. Han minder om den gamle, germanske Kultur, der for ham er Indbegrebet af ren Styrke og Moral, ja, han udvider den endogsaa til hele Europas Kultur, idet den nuværende romanske Kultur i Folkevandringstiden er bleven gennemsyret af germansk Kraft. I mange højtspændte og filosofiske Kapitler nævner han Vejene til Tysklands Genrejsning bl. a.: Stabilisering af Ægteskabsforholdet, bedre Forhold mellem den gamle og nye Generation og tørst og fremmest Erkendelsen af, at der en Gud over os alle. Det er en national Tyskers ærlige Forsøg paa ved gammel, germansk »Sittlichkeit« at genrejse sit Land og Folk indadtil. — En ikke Tysker sidder dog under Læsningen med en stille Angst for, at Forfatteren efter den indre Genrejsning haaber paa et nyt og kraftigt Germanien — o saa udadtil.

G. N.

Jenssens Lommebog for Gartnere 1932, ved Overgartner J. V. Irgens-Møller, 23. Aargang, Roms Forlag.

For alle Plantedyrkere og Blomstervenner en meget nyttig Lommebog, der maa ønskes et langt Liv, hvert Aar fornyet og forbedret. Da »Anmeldere og Brugere«, som der staar i Bogen, ikke maa forudsætte, at hvad der sker af Ændringer og Takster o. l. efter 15. Sept. kan komme med, maa vi vente, at næste Aargang fører Lukkeoven a jour; men selv uden denne Frist for Ændringer kunde dog godt Tholle Side 36 være stavet uden r. — Blomstringstabellen, Litteraturfortegnelsen, Omsætning af Metermaal m. m. er meget praktiske Tabeller at have ved Haanden i Lommen.

N. Petersen og Ingvar Nielsen: *Halvtreds Aars Fredsarbejde*, 8°, 184 S., udgivet i Anledning af Dansk Freds- og Folkeforbundsforenings 50 Aars Jubilæum, 51 Illustrationer, Levin og Munksgaard, 1932.

Med denne lille Bog er tilsigtet at give en Beretning om Fredssagen i Danmark og udenfor vort eget Land, og gennem en lang Række Afsnit behandler Niels Petersen Perioden 1882—1907, mens Kommune lærer Ingvar Nielsen, der er Foreningens flittige Sekretær, har taget sig af Perioden 1907—32. De interessante Bidrag er ledsaget af en Række gode Portrætter af Sagens »Forkæmpere«, — hvis man maa bruge et saa militært Udtryk i Forbindelse med Arbejdet i Fredens Tjeneste. Da vi alle er Fredsvenner i dette lille Land, maa det være en Bog, som er selvskreven Læsning i ethvert Hjem, og den anbefales paa det bedste.

De fynske Øer, 4°, Billedværk udsendt af Danmarks Naturfredningsforening, Kbh. 1932, Kr. 3,00.

Med dette 6. Billedværk har Danm. Naturfredningsforening givet et nyt, smukt Bidrag til Kendskabet til vort Land og dets Natur, og Motiverne fra de frodige og særprægede Øer tilsmiler enhver med Danmarks yndigste Smil: Frodige Skove, blomstrende Haver, bugnende Kornmarker, rimklædte Borgvolde osv. — En om Kærlighedsreklæring fra Johannes Jørgensen indleder den Sigvart Wernerske Billedserie, og S. W.s Initialer borger for, at der er præsteret fremragende fotografisk Arbejde, Frimodts Forlag borger for Udførelsens Lødighed.

Arne Sundbo: *Frederikssunds og Købstaden Slangers Historie*, 8°, 416 S. Udg. af Frederiksborg Amts histor. Samf. 1932.

Der er her givet et saare værdifuldt og omfattende Bidrag til de 2 Købstæders Historie. Teksten er bilagt med en Række Illustrationer, der er tegnet af Viggo Bang, eller for Kortenens Vedkommende tegnet af Forfatteren. Et gedigent Stykke Købstadshistorie, der ikke mindst er interessant, fordi de 2 Købstæder har afløst hinanden.

En smuk Bog, der fylder godt i Haanden, og er Samfundet saare værdigt.

Godt Nytaar!